

האיחוד

עלון לשבת קודש

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת

לע"נ משה בן זילפה ואליאז ז"ל לבית חיימי

נושא השבוע: **צום י"ז בתמוז**

החפסרה: "ויהיה שארית" (מיכה ה)

ט"ז בתמוז תשע"ח 1228 (שנה כג')

פרשת בלק

אחינו בית ישראל שמעו: צום הרביעי (=שבעה עשר בתמוז) יחול אי"ה ביום ראשון (דחוי) יהפוך אותו הקב"ה לששון ולשמחה במהרה בימינו אמן **תחילת הצום: 4:11** לפנות בוקר **סיום הצום: 8:15** בערב.

"ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה..." (כב, ו)

גילה הקב"ה למשה בנבואה את כל הניסים שעשה לעם ישראל שלא בידיעתם אודות בלק מלך מואב שחרש עליהם מחשבות רעות וזדוניות לפגוע בהם ושכר את בלעם לקללם והפך הקב"ה עצתם שהפך הקללות לברכות. מדין הכרת הטוב היו צריכים עם ישראל תיכף ומיד להודות לה' על כך בהודאה גדולה ועצומה ואף לשיר שירה מיוחדת, שלולא חסדו עימם לא היה נשאר מהם שריד ח"ו. ומכיוון שלא עשו כן סרה מעליהם הסיעתא דשמאי של הקב"ה ונכשלו בחטא בנות מואב וחרה אף ה' בהם ומתו במגיפה 24,000 מבהרי ישראל ר"ל. אך אם היו מוקירים טובה ומודים לה' על שהצילם מחורשי רעתם היו זוכים לסיוע ממרום ולתעצומות נפש להתגבר על הניסיון שהזדמן לפתחם.

ללמדנו שצריכים אנו לזכור בכל רגע ובכל שעה את החסדים שעושה עמנו ה' יתברך ולהודות לו עליהם ובכך מושכים אנו על עצמנו סיעתא דשמאי להתעלות ברוחניות ולא נגיע לנפילות רוחניות קשות ר"ל.

(אמרי נועם ה"ב לרה"צ יורם אברגל צוק"ל)

בגלל אבות תושיע בנים

מעשה שהיה

אני משמש כמרצה בנושא קירוב וחיווך ומתוקף תפקידי אני

מתארח שבתות רבות בבתי הארחה. משגדלה המשפחה אני לוקח איתי בכל

פעם את אחד הילדים, באחת הפעמים יצאתי עם בני בן ה-17 לבית הארחה בחפץ חיים.

לאחר סעודת ליל שבת התכנס הקהל להרצאה המרכזית, המתנתי לקהל שיתיישב ואוכל לפתוח בדבריי, ואז ראיתי את בני מסמן לי משהו, סימנתי לו להתקרב והוא לחש לי שהוא עייף מאוד ומכיוון שהוא מכיר את ההרצאה בע"פ הוא מבקש ממני רשות לצאת באמצע אם יהיה עייף.

מסרתי לו את מפתח החדר והתחלתי בהרצאה, עד שסיימתי עם אחרון השאלים השעה היתה

1:15 אחר הצות, חשתי עייפות רבה והלכתי לכיוון החדר, הגעתי וסובבתי את הידית אך הדלת

היתה נעולה. דפקתי על הדלת אך אין קול ואין עונה. הבנתי שבני נרדם, הגברתי את הדפיקות ושום דבר. בשלב מסוים התחלתי לדפוק ממש חזק ולפתע שמעתי "שששש" מהחדר הסמוך

והבנתי שאני נכשל בגזל שינה וחדלתי. הבנתי שהסיכויים שלי לישון הלילה במיטה אינם מזהירים. החלטתי לשבת על ספסל האבן הסמוך ולנסות להירדם, למרות המצע הקשה נרדמתי.

כחצי שעה אחר כך עבר במקום המרצה השני עם אשתו וכשראו אותי שרוע ככה היו בטוחים שקרה לי משהו. הוא ניגש אלי החזיק בי ושאל: "כבוד הרב, הכל בסדר איתך?" התעוררתי

מיד ואמרתי: "כן, הכל טוב תירגע" והסברתי לו שהבן שלי כנראה נעל את הדלת ונרדם ואין

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק תל אביב *שעון קיץ* סוף זמן ק"ש לשבוע הבעלי"ט 8:27-8:29

כניסת שבת: 7:32 יציאת שבת: 8:23 יציאת שבת: 9:18

עט). נוהגים לתת צדקה לעני במנחה של יום התענית (חז"ע עמ' מז).
ג. ישמור עצמו מכעס כל השנה ובפרט ביום התענית (כ"ה"ח סי' תקמט ס"ק יא).

הלכות ימי בין המצרים

א. ימי "בין המצרים" הם הימים שמי-ז בתמוז (מהלילה) ועד ט באב, שמתקופה זו התחילו הצרות עד ל-ט באב שאז נחרב בית המקדש, לכן נוהגים קצת דיני אבלות בימים אלו (תורה המועדים סי' ה ס"א).

ב. מנהג כשר לשבת באבלות כל יום בתקופה זו לאחר חצות יום ולבכות על חורבן בית המקדש, ויאמר את תיקון רחל (כ"ה"ח סי' תקנ"ט ס"ק רכ"ג) [בנוסף לתיקון חצות שאומרים בלילה (ס"ק רכ"א)]. אבל בר"ח אב ובתשעה באב ובכל יום שאין אומרים בו תחנון אין אומרים תיקון חצות

בצהרים (כ"ה"ח ס"ק רכ"ג). [בערב תשעה באב אחר חצות יום אין אומרים תיקון חצות (אור לנין ח"ג סי' כה ס"ו)].

ג. אין לשמוע שירים מלווים בכלי נגינה, אפילו דרך הרדיו או דרך הטיפ בתקופה זו ויש להחמיר בזה גם לקטנים שהגיעו לחינוך. מ"מ שירה בפה דרך הודאה להשי"ת בלי כלי נגינה מותרת, אבל בשמחה של מצוה [סיום מסכת, סעודת ברית מילה, סעודת חתן וכלה, בר מצוה (בזמנה),

פדיון הבן (שבזמנו)] מותר לשמוע שירים המלווים בכלי נגינה (אבל בסעודת ברית יצחק מותר רק שירה בפה) (ש"ת יח"ד ח"ו סי' לז, תורה מועדים ס"ב).

ד. במקום הפסד מותר להמשיך שיעורי נגינה (פסקי תשובות סי' תקנ"ט ס"ק י"ד) [אבל חזרות בבית אסור (פסקי תשובות ס"ט)]. ומורה נגינה שיהיה לו הפסד ממון אם יפסיק מללמד לנגן מותר לו להמשיך ללמד לנגן. קייטנה של ילדים שמשמיעים בה מוזיקה וכלי נגינה ובלעדי זה קשה לנהל את פעולותיה יש להקל להם לשמוע (חז"ע ע"מ קנ).

לכל הנ"ל הותר עד שבוע שחל בו תשעה באב וטוב להחמיר מר"ח (חז"ע ע"מ קנ).

ה. אסור לעשות ריקודים ומחולות בתקופה זו אפילו בלי כלי נגינה (ס"ט ס"ג) [אבל ריקודים מעורבים אסורים כל השנה (ס"ט)].

ו. נוהגים להיזהר שלא לברך "שהחינו" על פרי חדש או בגד חדש בימי בין המצרים (ש"ע סי' תקנ"ט ס"ז) [מפני שהם ימי אבל וצער לעם ישראל ואין ראוי לברך "שהחינו" בשעה שהזמן אינו מתאים לשמחה] (ילק"ו ח"ג עמ' תריח) אבל בשבתות שביניהם מותר (משנ"צ ס"ק נ"ה) ובפרט לצורך כבוד שבת (ש"ת יח"ד ח"א סי' לז). אולם לאחר ראש חודש אב אין ללבוש בגדים חדשים אף בשבת, אבל על פרי חדש מותר לברך "שהחינו" בשבת זו (ס"ט). ובגדים חדשים שאינם צריכים ברכת "שהחינו" מותר לקנות וללבוש [כשהם חדשים] עד ר"ח אב (משנ"צ ס"ק מה).

ז. על פדיון הבן (ש"ע סי' תקנ"ט ס"ז) ועל ברית מילה מברך "שהחינו" בימים אלו (כ"ה"ח ס"ק רטו) ולא יחמיץ את הברכה (ש"ע ס"ט).

ח. מי ששכח בימי בין המצרים שפרי זה חדש הוא, וטעה וברך עליו בימות החול ברכת הנהנין ולפני שטעם נזכר שהוא פרי חדש יברך "שהחינו" ויאכל מהפרי כיון שכבר מחוייב לאוכלו (ילק"ו ח"ה עמ' תקט ס"ט).

ט. חולה שפרי חדש פותח את תאבונו, מותר לו לברך "שהחינו" על פרי חדש בימים אלה (משנ"צ ס"ק נ"ט) וכן קטן שאינו מבחין בין ימים אלו לשאר ימות השנה ומתאוה לפרי חדש, מותר לתת לו פרי חדש ולברך "שהחינו" (כ"ה"ח ס"ק ר"ב, ילק"ו ח"ג עמ' תריח). וכן אשה מעוברת שמתאוה לפרי חדש יכולה לברך עליו שהחינו (חז"ע עמ' קל"ה) (ילק"ו ח"ה עמ' תקנ"ג).

י. מי שטעה ואכל פרי חדש בבין המצרים בלי ברכת "שהחינו", לא יאכל עוד ממנו, ולאחר תשעה באב יברך על פרי חדש אחר או בגד חדש ברכת "שהחינו", ויכוון לפטור גם את אותו פרי (ס"ט).

יא. צריך להיזהר בימי בין המצרים שלא ללכת יחידי משעה רביעית ביום [היינו מתחילתה (חז"ע עמ' קט-קכז)] (8:27) עד שעה תשיעית ביום [היינו עד סופה (חז"ע ס"ט) (16:20) מפני המזיקים. (ש"ע סי' תקנ"ט ס"ח)]. [טוב להיזהר בזה מ-א' בתמוז] (חז"ע עמ' קט). ודווקא כשהוא מחוץ לעיר אבל בעיר אין חשש (חז"ע עמ' קכז כהנמות וכן הנילו הרב לופר מלכ"ס בספרו) וכן יש להיזהר שלא ללכת בזמנים אלו בין חמה לצל [בגבול של חיבור החמה לצל]. (כ"ה"ח ס"ק ר"ל, משנ"צ ס"ק ק"ה) וההורים לא יכו את ילדיהם (כ"ה"ח ס"ק ר"ל) והמורים את תלמידיהם (ש"ע ס"ט) בשעות אלו (חז"ע ס"ט).

יב. חולה שהוצרך לניתוח בין ר"ח אב לתשעה באב (9 ימים) עדיף להקדימו קודם ר"ח אב או לאחרו אחרי תשעה באב (חז"ע עמ' קכ"ב כ"ה"ח מלכ"ס ס"ט).

מדרשה לבנות מתחזקות באשדוד רח' מיכשווילי 28 ק"ק :

בכל יום א' : בשעה 6:30 - 7:30 בערב לצעירות שעור מרתק הגעה לתאם עם הרבנית 054-8454942 **בכל יום ב'** : ב- 8:15 בערב שעור לנשים ובנות עם רבניות אורחות.

משרדי "האיחוד" טל': 08-8644452 דוא"ל: haihud@gmail.com

לי דרך להעיר אותו. "חייבים להעיר אותו" השיב, הוא החל לדפוק ולצעוק עד שמישהו יצא וצעק: "תגידו אתם השתגעו..." ואז ראה את שני המרצים שכדי לשמוע אותם הטריח את עצמו ומשפחתו להגיע מביתו למלון. הסברנו לו מה קרה, הוא נכנס לחדרו ולשלושתנו היה ברור שטריקת הדלת שלו היתה הרעש האחרון שישמע הלילה. "מה עושים?" שאל המרצה, "שום דבר, לך לחדר לישון, אני אשן כאן על הספסל..", "אין מצב אני לא משאיר אותך ככה" בא נשב בלובי ונעביר איכשהו את הלילה, "בשום פנים ואופן, אתה עייף יותר ממני, אין שום סיבה שתהרוס את הלילה בגללי", "תקשיב טוב, אין שום מצב שאני הולך לישון ומשאיר אותך כך, לא יעזור לך, אתה רוצה שנשב כאן או נשב כאן אבל אני איתך", לאחר דין ודברים הבנתי שלא אצליח לשכנעו, הוא נפרד מאשתו ואנו פסענו ללובי. התחלנו לדבר כמו אנשים שמדברים אחרי 2:30 בלילה, מדברים ונרדמים, שותים תה.. ככה במשך כשעתיים, הוא סיפר על הרצאותיו, דיברנו על המשפחה והילדים, דברי תורה.. שמדי פעם אני מנסה לשלוח אותו לחדרו לישון אך הוא בעקשנות נשאר איתי. ב-4:30 ראיתי קולנועית עוברת בחוץ, רצתי החוצה וראיתי עובד גוי נוסע, שאלתי אותו: "יש לך מפתחות לחדרים?", "כן" הוא השיב.

"אני צריך שתפתח לי את החדר שלי" אמרתי, "למה לא?" הלכנו לכיוון כשהוא נוסע לפנינו וכשהגענו הוא אמר: "תקשיב יש מישהו בחדר", "זה בסדר, זה הבן שלי" עודנו מדברים והבן שלי פתח את הדלת ושאל: "מה קרה?", אמרתי לו: "תסתכל בשעון ותראה מה קרה". הוא החל להתנצל, הרגעתי אותו ואח"כ הודיתי מקרב לב לחברי המרצה שנשאר ער בשבילי ואמרתי לו: "אני מאחל לך את כל הברכות שבעולם בזכות החסד שעשית" ונפרדנו בבידודות. השבת עברה ומיד במוצאי שבת הוא קיבל טלפון בהול, על הקו היה בנו הבכור הנשוי "מזל טוב, אתה סבא" בישר לו.

"מה אתה אומר? איזו שמחה, אבל זה לא היה צריך להיות בעוד חודשיים?", "נכון אבא, עברנו סיוט לא פשוט הלילה" והוא סיפר: "בשעה 1:00 אשתי הובהלה לביה"ח, לאחר בדיקות נאמר לנו שהעובר במצוקה וחייבים לייילד אותה, ישנן שתי דרכים אחת טבעית והשנייה ניתוח ועלינו להחליט באיזה אופן. ככה נפלה עלינו החלטה כ"כ גורלית ב-2:30 בלילה ואין למי לפנות. ביקשנו שימתינו, התחלתי לומר תהילים ואשתי בוכייה ומבוהלת, מה עושים? בשעה 3:15 הגיע רופא וביקש שאחליט, ראיתי אברך וסיפרתי לו את הדילמה בה אני נתון ואת רצוני להתייעץ עם צדיק ולא לתת לרופאים להחליט, "אני יושב לצידו של הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטיין שמאושפו כאן, לך לחדרו ותשאל אותו", "עולה בדעתך שאעיר את הצדיק?", הוא הביט בי בפליאה "נראה לך שהוא ישן בשעה כזו? הוא יושב ולומד, אולי ב-3:30 יפרוש לישון".

השעה היתה 3:20, רצתי לחדרו כל עוד רוחי בי, ניגשתי אליו ואמרתי במהירות "כבוד הרב אני בצרה צרורה", שטחתי לפניו את כל הצדדים וביקשתי ממנו עיצה, הצדיק חשב קצת מלמל כמה פסוקים ואח"כ אמר: "תגיד לרעייתך בשמי שאני ממליץ על לידה טבעית לא ניתוח, אם תסכים לדבריי, תאמרו לרופא שאתם מתעקשים על לידה רגילה ויקים בכם: "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", רצתי חזרה לחדר לידה וסיפרתי לאשתי שהסכימה לדברי הרב ויחד הודענו זאת לרופאים. בשעה 4:30 נולד בנינו בכורנו בלידה רגילה, לאם ולילד שלום". חברי המרצה החל לבכות בכי נורא, הוא אפילו לא הצליח לומר "מזל טוב", לאחר שנרגע מעט שאל את בנו: "חשבת קצת על לשון הפיוט שאמר הצדיק?", "האמת, אני ואשתי לא מצליחים להבין מדוע השתמש דווקא בזה הלשון...", "ובכן בשעה שאתה ואשתך הייתם בצרה, אני סייעתי כאן לחבר בצרה, הייתי עייף וייגע אך התגברתי על מידותי ונשארתי ער יחד איתו כדי שלא יהיה לבד, השעות חופפות בדיוק לשעות שהייתי עימו והשעה שבה

נולד בנך, נכדי הראשון היתה בדיוק השעה שבה נפתרה הבעיה. וזה שאמר לך הצדיק "בגלל אבות" - בזכות החסד שזכיתי לעשות "תושיע בנים" אותך ואת רעייתך "ותביא גאולה לבני בניהם" - זכיתי לנכד בריא ושלם ולכלה בריאה ושלמה, לומר לנו עד כמה החסד שאנו עושים עם הזולת משיפע טובה וברכה לנו ולבנינו עד עולם. (אנשים מספרים על עצמם 8 חיים ולדר)

פנית ההלכה הלכות צום שבעה עשר בתמוז שדחוי ליום ראשון

א. לפני 1950 שנה ב"ז בתמוז אירעו חמש צרות לעם ישראל: נשתברו לוחות הברית, בוטל קרבן התמיד והובקעה חומת ירושלים [בחורבן בית שני] שרף אפוסטומוס הרשע את התורה והועמד צלם בהיכל (ש"ע לר"ח סי' תקמט) ולכן תיקנו חכמים שחייבים להתענות ביום זה, ותכלית התענית היא כדי לעורר הלבבות ולעסוק בתשובה ויהיה זה זכרון למעשינו הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמעט עתה עד שגרם להם ולנו אותן צרות ושבזכרון הדברים הללו נשוב בתשובה (מש"כ סי' ק"א-ב).

ב. י"ז בתמוז אסור באכילה ושתיה ומותר ברחיצה [אפילו בחמים] (נ"י ס"ג ד' תמוז, כה"ח סי' ק"ב), סיכה, נעילת נעלי עור ואישות (ש"ע סי' כ"ג, חז"ע ארבע תעניות עמ' כ"א).

ג. הכל (בנים מגיל 13, בנות מגיל 12) חייבים להתענות בתענית זו ואסור לפרוץ גדר (ש"ע סי' תקנ ס"א ונ"א"ל ס"ג) ואף אם הצום מפריע בעבודה או ללימוד חייבים לצום (תורה מועדים סי' א' ס"ג) וכן אבי הבן והכהן של "פדיון הבן" חייבים להתענות (ס"ג סי' כ"ד-ז). אבל חתן וכלה בתוך 7 לחופה וכן בעלי הברית (סנדק, מוהל, אבי הבן) צמים עד מנחה גדולה (13:21) ביום התענית ואז רשאים להפסיק תענית ולאכול (כיון שהשנה התענית דחוייה) (חז"ע ארבע תעניות עמ' נ"ט).

ד. אלו פטורים מהצום: [אוכלים כרגיל אך ללא ממתקים ותפנוקים]: קטנים [פחות מגיל מצוות], חולה שאין בו סכנה [או נפל למשכב], זקן תשוש כח [שיש לו צער גדול מהתענית והרופא אומר שיזיק לו אע"פ שאין סכנה] מעוברות [מחודש שלישי ומעלה או קודם אם סובלת ממיחושים, הקאות וחולשה] אשה שילדה או הפילה בתוך 30 יום, מניקות בפועל אבל אם הפסיקו להניק [או מפלת] והן בתוך 24 חודשים ללידה חייבות לצום אלא אם כן מרגישות חולשה וצער להמשיך תעניתן, אזי די להן בתענית שעות כפי יכולתן (חז"ע עמ' נ"ז-נ"ח).

ה. חיוב התענית הוא מזמן עלות השחר עד צאת הכוכבים (ש"ע סי' תקס"א), מכל מקום הישן [אפילו שלא על מיטתו (מש"כ ס"ג)] שנת קבע בליל התענית הרי כבר אז מתחיל להתענות אלא אם כן התנה קודם שהלך לישון שבדעתו לקום קודם עמוד השחר ולאכול, שאז מותר לו לאכול ולשתות עד עמוד השחר (ש"ע סי' תקס"ד ס"א) אבל אם ישן בתחילת הלילה במשך כמה שעות ועדיין לא אכל ארוחת ערב, והתעורר מותר לו לאכול ארוחת ערב אף שלא עשה תנאי, שמסתבר שלא קיבל עליו את התענית עד שיאכל ארוחת ערב (חז"ע עמ' כ"ג).

ו. אם התחיל לאכול בתוך חצי שעה לפני עמוד השחר (עמוד השחר = 4:11) אין לאכול סעודת קבע, אלא פחות מכביצה (=54 גר') לחם או מזונות, ושאר מאכלים מותר אפילו יותר (ש"ע סי' פט מש"כ ס"ק כז, הלכה בנורה לגר"ד יוסף ח"ה סי' פט ס"כח).

ז. מי ששכח וביקר ביום התענית על דבר מאכל או משקה יטעם ממנו משהו כדי שיהנה גרונו, שלא תהיה ברכתו ברכה לבטלה (יב"א ח"ב חיו"ד סי' ה' ס"ק ו). (חז"ע עמ' כ"ז-כח).

ח. במקום צורך מותר לשתוף פיו בפחות מרביעית מים בבת אחת [רבע כוס] ביום התענית בבוקר, ואף עם מברשת ומשחת שיניים מותר ובלבד שיכופף ראשו שלא יבלע מהמים (ס"ג).

ט. יש להקל לבעלי מסעדות וקיסוסים לספק מצרכי מזון לאוכלים ושותים ביום התענית, מ"מ נכון שיתלו שלט גדול במסעדה במקום בולט "היום יום צום" (חז"ע עמ' ל' ס"ד).

י. אדם בריא שמתענה אך עליו לישול כדורים או תרופות נגד מיחוש ראש וכו', מותר לו לבולעם בלי מים כל שאין בהם טעם ערב לחיך, אבל אם החיך נהנה מהם אין להתיר (ס"ג).

יא. מי שאינו מתענה [וה"ה שיועד שלא יסיים את הצום (תורה מועדים עמ' ק"ח)] לא יהיה שליח ציבור ולא יעלה לתורה לקריאת פרשת "ויחל" ביום הצום, ואם הוא כהן יחיד יצא מביה"כ ויקראו לתורה ישראל שמתענה במקומו וה"ה ללוי או לישראל אפילו קראו לו ואינו מתענה ירד ועלו מתענה אחר במקומו, ולא ישא כפיו במנחה, (ש"ע סי' תקס"ו ס"ה-י כה"ח סי' ק"ג ע"ז וילקו"י). לכתחילה יש לעלות כהנים לזכון במנחה רק בתוך חצי שעה לשקיעה [שקיעה=7:52] ולפני כן לא יעלו, אבל אם עלו לא ירדו (נ"א"ל ס"פ תמוז ס"ב) אבל לפני פלג מנחה (6:40) אין לעלות כהנים כלל ויש למחות בנזהרים כן (הלכות עולם ח"א עמ' רכ"ב).

יב. אם אין ששה מתענים באותו היום [שמתכוונים לצום עד הסוף] לא יאמר הש"צ את 'ענגו' כברכה בפני עצמה (אלא ב"שומע תפילה" ככל יחיד) וכן לא יוציאו ס"ת לקריאת "ויחל" (ש"ת י"ח ד' ח"א סי'